

FILM REPUBLIEK

Korte omschrijving onderdeel

ProDemos heeft een korte film gemaakt over de Republiek in de zeventiende eeuw. U vertoont de film en zet deze een aantal keer op pauze. U stelt dan vragen aan de groep. Deze werkwijze heeft de volgende voordelen:

- Dat wat het meest belangrijk is, behandelt u nogmaals in de vragen. Het leereffect is zo groter.
- Door vragen te stellen ontdekt u het niveau van de leerlingen. U begint met een paar makkelijke vragen en ontdekt snel genoeg hoeveel kennis ze al hebben.
- De leerlingen kijken beter naar de film, wanneer ze weten dat er vragen over worden gesteld.

Leerdoel

Leerlingen krijgen een overzicht van de geschiedenis van de Republiek.

Duur

20 minuten

Let op: de film duurt 4 minuten, het onderdeel duurt 20 minuten. Doseer uw vragen dus goed! De vragen in de bijlage zijn een leidraad. U kunt hier dus ook van afwijken door simpelere of moeilijkere vragen te stellen.

Handleiding

Stap 1: Leg de leerlingen uit dat ze een film gaan kijken over de geschiedenis van De Republiek en dat u tussendoor (of aan het eind) vragen gaat stellen.

Stap 2: Start de film.

Stap 3: Stop de film op het moment dat u een of meerdere vragen wilt stellen en stel deze vervolgens. Zie bijlage handreiking voor vragen.

Stap 4: Stimuleer de leerlingen ook om zelf vragen te stellen tijdens het bekijken van de film.

Stap 6: Als alle antwoorden gegeven zijn en alle vragen beantwoord zet u de film weer aan. Herhaal stap 3 t/m 5 tot het einde van de film.

SCRIPT FILM REPUBLIEK

Film Nederland als Republiek 1568 – 1795

In de zestiende eeuw werd het Nederlandse grondgebied overheerst door Spanje. De Nederlanden kwamen in 1568 in opstand. Tijdens deze opstand werd de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden opgericht: een land zonder Koning.

- **Willem van Oranje: Waarom kwam Willem van Oranje in opstand tegen Koning Filips II?**
Omdat Filips II de protestanten liet vervolgen, Willem van Oranje wilde vrijheid van godsdienst. En omdat Filips II het bestuur wilde centraliseren terwijl de Nederlandse steden juist hun macht wilden behouden.
- **Wat is een republiek?**
Een land met een gekozen staatshoofd (dus geen Koning)
Een land waar een of meerdere personen aan de macht zijn maar waar geen regering door erfopvolging bestaat. Het kan zowel een democratie als een aristocratie zijn.
- **Was de Republiek een democratie?**
Nee, want het gewone volk had geen stemrecht. Het land werd geregeerd door regenten: vooraanstaande burgers.
- **Welke andere staatsvormen kan je noemen?**
Bijv. dictatuur, monarchie, bondsstaat etc.

Elke provincie had een eigen bestuur (de staten) en een eigen stadhouder. Op het Binnenhof vergaderden de afgevaardigden van de zeven provincies met elkaar: De Staten-Generaal.

In de tijd van de Republiek stonden twee groepen tegenover elkaar: de Staatsgezinden en de Oranjegezinden. Beide groepen wilden de macht in de Republiek.

- **Wat is de Staten-Generaal?**
Een vergadering waarbij afgevaardigden van de zeven gewesten bij elkaar kwamen om zaken te bespreken die gezamenlijk besproken moesten worden.
- **Hoe heetten die 7 gewesten?**
Holland, Utrecht, Zeeland, Friesland, Overijssel, Groningen, Gelre
- **De Staten-Generaal bestaat nog steeds, maar in een andere betekenis, welke?**
De Eerste en Tweede Kamer samen.
- **Welke twee groepen stonden in de Republiek tegenover elkaar?**
Staatsgezinden en Oranjegezinden

In 1609 werd een wapenstilstand met de Spanjaarden gesloten. Dat gebeurde op de plaats waar nu de ministerraad vergadert, de Trêveszaal. Johan Van Oldenbarnevelt was landsadvocaat van het rijke gewest Holland en daarom een invloedrijke man in de Republiek. Hij was een groot voorstander van de wapenstilstand. De strijd met Spanje kostte volgens hem te veel geld. Stadhouder prins Maurits was het niet met Van Oldenbarnevelt eens en wilde als legerleider de strijd met Spanje juist weer oppakken. Ook prins Maurits was een invloedrijke man. Hij woonde aan het Binnenhof, op de plaats waar nu de Eerste Kamer vergadert. Prins Maurits beschuldigde Van Oldenbarnevelt van landverraad.

- **Maurits: Van wie was Maurits de zoon?**
Willem van Oranje
- **Waarom wilde Van Oldenbarnevelt een wapenstilstand met de Spanjaarden?**
De strijd met Spanje kostte volgens hem te veel geld.
- **De stadhouder was eerst de plaatsvervanger van de Spaanse koning. Wat werd later zijn functie?**
Legerleider
- **Wat gebeurt er nu in de Trêveszaal?**
De ministerraad vergadert er iedere vrijdag.
- **Welke godsdienst hadden Maurits en Johan van Oldenbarnevelt?**
Ze waren beiden protestants. Deze stroming had zich afgesplitst van de rooms-katholieke kerk.

Op 13 mei 1619 verzamelden drieduizend mensen zich op het Binnenhof. Voor de Ridderzaal stond een houten schavot. In de kelder van de Ridderzaal bereidde de beul zich voor. Van Oldenbarnevelt werd deze ochtend ter dood veroordeeld. En onthoofd...

De strijd met de Spanjaarden werd hervat in 1621.

In 1648 werd eindelijk de vrede tussen de Nederlanden en Spanje getekend. De Republiek werd toen officieel een onafhankelijk land

- **Wat is een bestand?**
Een wapenstilstand
- **Hoe lang heeft de oorlog/opstand tegen Spanje in totaal geduurd?**
80 jaar (waaronder 12 jaar wapenstilstand)
De opstand noemen we daarom ook wel de Tachtigjarige Oorlog
- **Hoe werd de vrede van 1648 ook wel genoemd?**
De Vrede van Münster

Een paar jaar later overleed stadhouder Willem II. Zijn zoon Willem III moest nog geboren worden, waardoor er geen opvolger was. De Staten-Generaal konden daardoor meer macht naar zich toetrekken. De Staten van Holland besloten de woning van Stadhouder Willem II om te bouwen tot hun eigen vergaderzaal. In die zaal vergadert nu de Eerste Kamer.

Het jaar 1672 wordt het rampjaar genoemd. In 1672 werd de Republiek aangevallen door de legers van Frankrijk, Engeland, Keulen en Münster. Raadspensionaris Johan de Witt was toen de belangrijkste man van de Republiek. Oranjegezinden gaven hem en de Staatsgezinden de schuld van de buitenlandse aanvallen op de Republiek. Hij en zijn broer Cornelis werden door een woedende menigte uit de Gevangenpoort naar buiten gesleurd en vermoord. De twee broers werden hierna aan stukken gescheurd. Hiermee eindigde het Stadhouterloze Tijdperk: prins Willem III van Oranje werd de nieuwe stadhouder.

- **Waarom wilden de regenten van de stadhouder af?**

De stadhouder had volgens hun te veel macht. Nu hadden ze zelf meer te vertellen.

- **Wat is een raadspensionaris?**

De raadspensionaris had de hoogste politieke functie van het gewest Holland. Omdat het gewest Holland het machtigste gewest was had de raadspensionaris veel invloed in de Republiek. Met name over buitenlandse politiek.

- **Waarom noemen we 1672 het Rampjaar?**

Nederland werd toen van drie kanten aangevallen, door Frankrijk, Engeland en Keulen en Münster. Bovendien was het in de binnenlandse politiek onrustig wat resulteerde in de moord op Johan de Witt.

- **Je ziet dat er in de zeventiende eeuw steeds een strijd plaatsvindt om wie de meeste macht heeft: de Staatsgezinden of de Oranjegezinden. Bij wie hoort Johan de Witt?**

Bij de Staatsgezinden.

- **Met wie strijdt de raadspensionaris om de macht?**

Met de stadhouder uit de familie van Oranje.

Eerst prins Maurits tegenover Johan van Oldenbarnevelt (landsadvocaat), vijftig jaar later Willem III tegenover Johan de Witt.

- **Wat is de familieband tussen koning Willem Alexander en Maurits?**

Hij is een verre achterneef van Maurits. Zijn overgrootvader was Jan, de broer van Willem van Oranje (de vader van Maurits).